

ראלית לא מצאה עדיין את הדרכים הנאותות להנהלת ויכוח ברמה גבוהה על ענייני בטיחון.

תולדות שיבתו של ב"ח

מכוננת צבאית בריטית התקדמה בזהירות בנוף העיראקי לעבר העיירה פאלוגיה. ששה אנשים ישבו בה, שניים לבשו את מדי צבא הודי-מלכותי; מפקד-גדוד ושלישיו. ארבעת האחרים היו אזרחים, ששוחחו ביניהם בשפה מזורה.

מדי פעם הפנה המפקד הבריטי את ראשו, שאל לעצתו של אחד האזרחים, גבר חסון וממוצע-קומה, בעל פנים רחבות וגומה אופיינית על הסנטר הגברי הבולט. היה ניכר כי "מיסטר בן-משה" הגיע לתת פקודות — הוא חשב במהירות, הודיע את החלטתו במלים קצובות, באנגלית טובה, אך מרגש היה בה ניב זר. הבריטי עשה כדבריו.

קשה היה לתאר קבוצה מזורה יותר. כי האזרח היה מפקד ארגון צבאי בלתי-לגיטימי, ששוחזר לא מכבר ממחנה-מעצר בריטי. לידו ישב סגנו, צעיר רמת-גני, בעל עיניים ירוקות חודרות, בשם יעקב מירוד. שני האזרחים האחרים היו "טוריסטים" מנוסים, האחד בן עיראק והשני בן דמשק, שעל אף מראם הערבי היו ארצישראלים מובהקים. שמש היה סיקה ותרוני.

המכוננת לא הרחיקה בניסיעתה. האזור כולו הוצף מים על-ידי הרמנים, אשר איש-אמר גם, ראשי-עלי השתלט זה עתה על בגדאד. מיסטר בן-משה החליט שהמכוננת תעצור במקום, וכי שנים מחבריו — מירוד וסיקה — יצאו ברגל לפאלוגיה כדי לאסוף ידיעות. השניים התרחקו הלכו כ-14 קילומטרים, אספו ידיעות על מערך האויב, ועברו על פני בריגדה עיראקית שלמה שנתקעה בשטח המוצף, בדרכה לתחום באנגלים. פעמים רבות שמעו את הזימום של מטוסי-הקרב הגרמניים, שהפציצו את שדה-התעופה חבניה, בו התרכזו כל הכוח האנגלי.

בערב חזר הווג לבסיס. חיכתה לו בשורת אויב: המכוננת הופצצה על-ידי מטוס היינזל גרמני, מפקד-הגדוד הבריטי ומיסטר בן-משה נהרגו, השלישי איבד את שתי רגליו, תרזי יצא ללא סריטה, אך סבל מהלם קשה.

הם היו שני הארצישראלים הראשונים ש שמעו באותו יום שלישי, 20 במאי 1941, כי דוד רזיאל, מפקד הארגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל, נהרג.

כך תיארה ביוגרפיה מוסמכת (העולם הזה 867) את יומו האחרון של דוד רזיאל, המפקד הראשי של הארגון הצבאי הלאומי, ב-20 במאי 1941.

תזכיר כבדא. "בן-משה" נקבר בבית הקברות הצבאי הבריטי בחבניה, כעבור שנה, כאשר ביקרה אשתו שושנה במקום, נשאלה אלה על-ידי המפקד המקומי מה היה דר גתו הצבאית, שושנה אמרה "אלוף" אך לא ידעה כיצד לתרגם את המלה לאנגלית. שאל האנגלי: "אולי קפטן?" שושנה, שחשבה כי קפטן הוא רב-חובל, השיבה בחיוב. לכן רשמו האנגלים על הקבר "קפטן דוד רזיאל", ונולדה האגדה, כאילו רזיאל לתמנה לסרן בצבא הבריטי.

היתה זאת רק אחת מאגדות רבות. רבות עוד יותר היו האגדות שהופצו על מותו. האמת: בשעת מאסרו בסרפנד הגיש רזיאל תזכיר למפקד הצבא הבריטי, הציג לו הסכם לביצוע פעולות-חבלה בידי חיילי הארגון מאחורי הקוים הנאציים באירופה. כמו מפקד הפלמ"ח, התנגד רזיאל לגיוס הנוער הארצישראלי ליחידות הבריטיות, אך הסכים לשיחויף-פעולה עם האנגלים במיבצעים עצי-מאיים.

המפקד העליון הבריטי במרחב, הגנרל ארצ'יבלד וייוול, נוכר בתזכיר זה כשפרץ המרד הפרו-נאצי בעיראק. הוא הציע ל-רזיאל (בלוי כל התורה פוליטית או אחרת) כי הארגון ישלח מרגלים לבגדאד, לאסוף ידיעות על מערך האויב, ולחבל במיכלי כוויין-התעופה שעמדו לרשות הטייסים הנאציים. רזיאל הסכים להצעה זו, גם מתוך תקווה כי תהיה זאת הודמנת לחלל את חאגי אמין אל-חוסייני, המופתי הירושלמי, שהיה ב-בגדאד. הנהלת המיבצע הוטלה על יעקב מירוד, כיום איש חברת אנקודה.

לא היה שום צורך בהצטרפותו האישית של רזיאל לשליחים. עד היום אין איש יודע מדוע עשה זאת. ההשערה הסבירה ביותר: רזיאל נפגע קשות מהאשמות יריבו, אברהם

(י"איר") שטרן, כאילו התפשר עם הבריטים מתוך פחדנות, רצה להוכיח את אומץ-לבו האיש. אותה שעה לא היה רזיאל בכלל שייך רשמית לארגון: זמן קצר לפני כן התפטר (בפעם השניה), השאיר מאחוריו מצב-ביניים מעורפל.

ארון מתכת במטוס. מאז יום קבורתו השתדלו ידידיו וכני משפחתו להחזיר את גופתו ארצה. לצורך זה נקברה הגופה בע"י ראק בארון-מתכת מיוחד. אולם ממשלת עיראק, שרזיאל עזר לה בשעתה לחזור ל-בגדאד, חששה פן יתפרש הדבר כצעד פרו-ציוני, סירבה.

השנה נעברה הממשלה העיראקית סוף-סוף ללחץ הבריטים, שהרגישו חובה מוסרית למלא משאלה זו לגבי אדם שהתנדב לשרות חם. תנאי העיראקים: הדבר לא יפורסם בי-רבים בעולם ובישראל, הגופה תיקבר לפי שעה בקפריסין. רק כעבור תקופה נוספת תועבר לישראל, אחרי שדעת-הקהל הערבית תתרגל לרעיון.

ביום השני שעבר ירד מטוס בריטי בשדה-התעופה של ניקוסיה. בניכחות שושנה רזיאל, אל, אלמנתו שופעת-המרץ של איש-המחתרת הירושלמי, הועבר הארון למכוננת הקונסוליה הישראלית. בבית הקונסוליה היפה, המקושת בעיטורי-מתכת, היה מונח משך 24 שעות, נקבר למחרת בבית-הקברות של מארגו, בקירבת העיר.

דוד רזיאל, שדור שלם של צעירים ישראליים הכירו בשם ב"ח (מתחרז עם "כך") הגיע להתנה נוספת בדרכו האריכה הביתה.

פוד וסקופ. באותו יום נודע הדבר ל-רוב עתונאי ישראל, אולם כולם נתבקשו לשמור על הדבר בסוד, כדי לא לגרום אי-נעימות לממשלה הבריטית ולעכב את העברת הארון לישראל. אך כשהופיעו מוכרי-העתון נים אחרי-הצהריים ברחובות הארץ, נדהמו יודעי-דבר: מעריב, שרוב עורכיו הם בעלי עבר רביזיוניסטי, הפר את הסוד, פירסם את הידיעה בכותרת הראשית, תוך תאיר מפורט. כך השיג "סקופ" על כל שאר העתונים, ובכללם העתון חרות שלא הכיר את העניין אף במלה אחת.

דת

למי צלצלו הפעמונים

במוצאי שבת בחצות צלצלו הפעמונים במגדלי הכנסיות ביפו, בישרו כי מלאו אלף תשע מאות המישים ושש שנה מאז נולד לבלתולה מביית-לחם רך בשם ישוע. "למי הם מצלצלים?" השתומם צעיר בקפה מריאנה, "הלא כל הנוצרים נוסעים בחג-המולד לבית לחם?"

הנוצרים הטובים חצו אומנם גם השנה את הגבול הירדני, אולם כנסיות ישראל לא התרוקנו. להפך, יהודים טובים מלאו את אולמותיהם, הצטופפו בשעריהם בממדים שי האפיפיור עצמו לא היה מתכניש בהם.

שבוע לפני חג ככר פורסמו בעתונים העבריים מודעות המבקשות מיהודי תל-אביב להקדים ולהזמין מקומות בכנסיה הפרוטסטנטית ביפו לקראת חג המולד ובא. מאות שהיו תמימים עד כדי מחשבה כי חסרים מתפללים בכנסיות, הופיעו ללא הזמנה, מצאו עצמם מול משמרות משטרה, שמנעו, התפרצות בכוח.

רבים לא השלכו עם הרעיון שחג המולד יעבור ללא נוכחותם בכנסיה, ניסו להתנגב בדרכי עקיפין, כמו לתחרות כדורגל. יעץ קצין משטרה אברהם דויטש לעזרה בשמלת נשף אדומה, שניסתה לטפס על חומת האבנים של חצר הכנסיה: "מוטב שתתפללי בבית כנסת!"

סקרנות-מכמנסיים מחוזים. אותם המאזשים שהיה ברשותם כרטיס הזמנה, חצו שדרת צופים ערבים, תרמו בניד נדיבה לקרן הכנסיה, מצאו את עצמם להפתעתם כאלם מלא ידידים ושכנים לשולחן בנגה ורווג. הנוצרים הכוזבים בין מאת היהודים הרגישו עצמם שלא בנוח, מיהרו להסתלק לפני תום הטנס.

ברור שלא נעדר גם חלקן של תנועות נוער ישראליות, ובין שמלות הפאר של בנות החברה התל-אביביות מחד, ומדי הצבא של נציגי צה"ל, בלטו בנות התנועה המאוחדת במכנסים כחולים ארוכים. "באנו רק מתוך סקרנות", הצטדקו.

כומר קרח לבוש גלימה לבנה, מוקף ילדים בתלבושת אדומת-ההתחיקו גרות, ערך סיכוב בין הקהל, כשהוא מציג לראוה בובת תינוק בעריסה. כומר אחר היה מיג קדושים לעבר הקהל. צלילי העוגב, מקהלת

קבר רזיאל בחבניה הסוד הופיע בכותרת הראשית

מעשה, של אותו רוזנברג עצמו. השופט הא-מין לעד שקיבל את הכסף.

רומק הבין יפה את חומרת פסקי-הדין. פירוש הדבר שבאם יחוייב עוד פעם אחת בדין תוך השנתיים הקרובות, יצטרך לשבת תקופת-מאסר ארוכה. מאחר שרומק מאמין כי כל המשפט בוים נגדו בעזרת עדי-שקר, הוא משוכנע שלא יקשה על המשטרה לביים נגדו עוד משפט בענין כל שהוא. למעשה הפ-קיד השופט על ידי כך את גורלו של רומק בידי המשטרה, תוך הכעת משאלה טובת-לב ששני הצדדים יסלימו ביניהם.

מכתב מעבד אל-נאצר. במדינה אח-רת היה עצם גילוי מתן ההלוואה המשטרית מספיק כדי לגרום להתפטרות שר המשטרה ולסיתור יסודי בצמרת המשטרה והתביעה הכללית. אולם בכור שיטתית, שממילא אין לו שום השפעה על מטה המשטרה, לא חלם כלל להתפטר, ולפי כל הסימנים יעלו כמה מארגני ההלוואה בדרגה.

זעק רומק רחב-המידות, בהתכונו להגשת עירעור: "אחרי משפט זה תוכל המשטרה לשלוח את כל אויביה לבית-הסוהר. אצל עתונאי אופוזיציוני אחד ימצאו מכתב פרטי של גמאל עבד אל-נאצר, ואצל אישיות ציבור-רית אחרת יגלו מעשה אונס. אם נותנים הל-וואות לעדים והשופט מאמין להם, מה ה-בעייה?"

שחיתות

שיש מאסו הבונים

הבניין המפואר ביותר במדינת ישראל הוא בניין החודי-הפועל של ההסתדרות בתל-אביב. מאית חלונותיו המוארים בלילה, מסדרונות-תיו המצופים שיש, הפכו לסמל כוחו היוצר והבונה של מעמד הפועלים. השבוע נתברר שהסמל מסמל עוד משהו: השאיפה הכל-לית של כמעט כל החוגים בארץ לרמות את אוצר המדינה.

הכתם שהכתים את השיש המהיבקי נתגלה לראשונה לפקיד קטן, ששם את לבו לכך שאיש לא שילם מס מותרות עבור כמיות-השיש העצומות. לא קשה היה לו לנחש מניין בא השיש, כי להסתדרות יש מקור

נערות בלתי נראית, וריח קטורת חריף העלו דמעות התרגשות בעיני כמה נערות עדינות, בחוסם בתו של שרה-המשרה, בכור שטרית.

רק בסיום הטנס הופרעה דממת הכנסיה כשהמוני יהודים מאחלים זה לזה "חג-מולד שמח". הוסיף מישהו בהלצה: "לשנה הבאה בבית-לחם."

משפט

על תנאי

"אתנו קשה ללחום", אמר קצין משטרה גבוה לראובן ("רומק") גרינברג, כפי שטיפר הלה השבוע, "עורכדין שלנו אינם עולים לנו כסף. משכורתנו משתלמת באופן אוטו-מטי, כשאנו נשבעים בבית-המשפט, מאמינים לנו. לא קשה לנו לארגן משפט כל שהוא, אם נרצה בכך. פסקי-הדין שלך כבר נמצא ב-כיס שלנו!"

לפני שנה היה נדמה שאם אומנם אמר אותו קצין דברים אלה, טעה. היועץ המשפטי נאלץ או להפסיק את הדיון במשפט פלילי נגד רומק, שזכה לפרסומת איררה. אחרי שרוב עדי התביעה הצהירו בשבועה כי מסרו עדות-שקר, לפי דרישת המשטרה. או-לם השבוע היה נדמה שהקצין צדק בכל זאת. פסק השופט המחוייב משהי גולן, במ-פט השני נגד רומק בענין אחר (איומים) לשם גביית חוב): "תשעה חודשי מאסר על תנאי."

שערורייה. היה זה בלי ספק אחד מ-פסקי-הדין המזוירים ביותר בהיסטוריה המש-פטית. כי באותו מעמד גינה השופט את הת-נהגות המשטרה במשפט בצורה חריפה בי-יותר, קרא לה בשם שערורייה. המעשה שי-הרגיו כל כך את השופט היה מתן ההלוואה כביכול של 150 ל"י מקרנות המשטרה ובש-מות כוובים, לעד הראשי רוזנברג, אויבו המושבע של רומק.

אולם אחרי גינוי זה ניגש השופט לחייב את רומק בדין על סמך עדותו היחידה, ל-

גולן, לשעבר שליח מפא"י באיראן ובהודו, התפרסם בשנתו כשהטיל מאסר של שנה על יהודי זקן שהשתטש בבול משוטט למשלוז מכתב.